

Az orosz gazdaság helyzete

Budapest, 2017. július

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan nonprofit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

Az elemzést készítette:

Börcsök Tamás, gyakornok, MKIK GVI
Nagy Daniella, gyakornok, MKIK GVI

Kutatásvezető:

Tóth István János (tudományos főmunkatárs, MTA KRTK KTI,
ügyvezető, MKIK GVI)
e-mail: toth.istvanjanos@krtk.mta.hu

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Budapest

A kézirat lezárva: 2017. július 13.

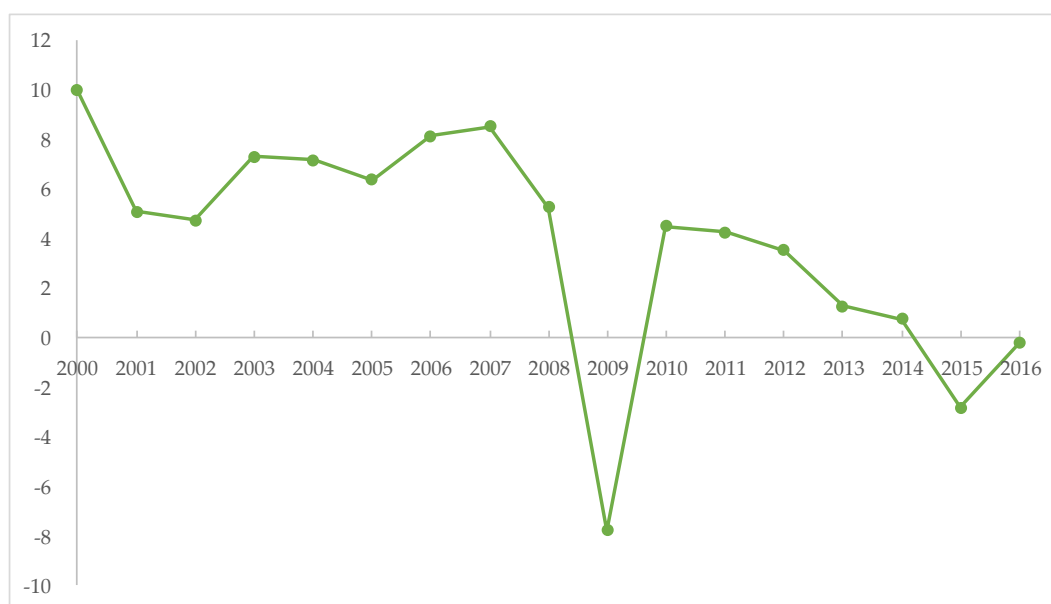
Cím: MKIK GVI
1034 Budapest, Bécsi út 120.
Tel: 235-05-84
Fax: 235-07-13
e-mail: gvi@gvi.hu
Internet: <http://www.gvi.hu>

Az orosz gazdaság helyzete

Rövid elemzésünkben Oroszország makrogazdasági mutatóin keresztül mutatjuk be az ország jelenlegi gazdasági helyzetét, illetve Magyarországgal való kereskedelmét. Az orosz gazdaság az olajárak csökkenése és az életbe lépett szankciók miatt 2014-ben válságba került, melyből 2016 végére lassú kilábalást figyelhettünk meg. Az ország számára kockázatot jelent, hogy gazdasági teljesítménye továbbra is erősen az olaj kereskedelmén alapul. Oroszország hosszú távú növekedési potenciálja a jelenleg várható rövid távú fellendülés mellett sem jelentős, elsősorban a gazdaság alacsony és időben csökkenő termelékenységéből fakadóan.

Az orosz GDP növekedésének éves üteme az 1. ábrán látható. Oroszországban 2002-től a GDP növekedési üteme – egy 2005-ös kisebb visszaeséstől eltekintve – 2007-ig emelkedett. A következő két évben a gazdasági válság következményeként jelentős mértékű visszaesés következett be: 2009-ben 7,8%-kal csökkent a GDP az előző évhez képest. 2010-ben a növekedés ismét pozitív értéket mutatott, azonban a növekedési ütem azóta fokozatosan csökken. 2014-ben, amikor szankciókat vezettek be Oroszországgal szemben, illetve jelentősebben csökkentek az olajárak, az orosz GDP csökkenéssel reagált. 2016-ban megtört ez a lefelé tartó tendencia.

1. ábra: Oroszország GDP-jének éves növekedési üteme (2000-2016, %)

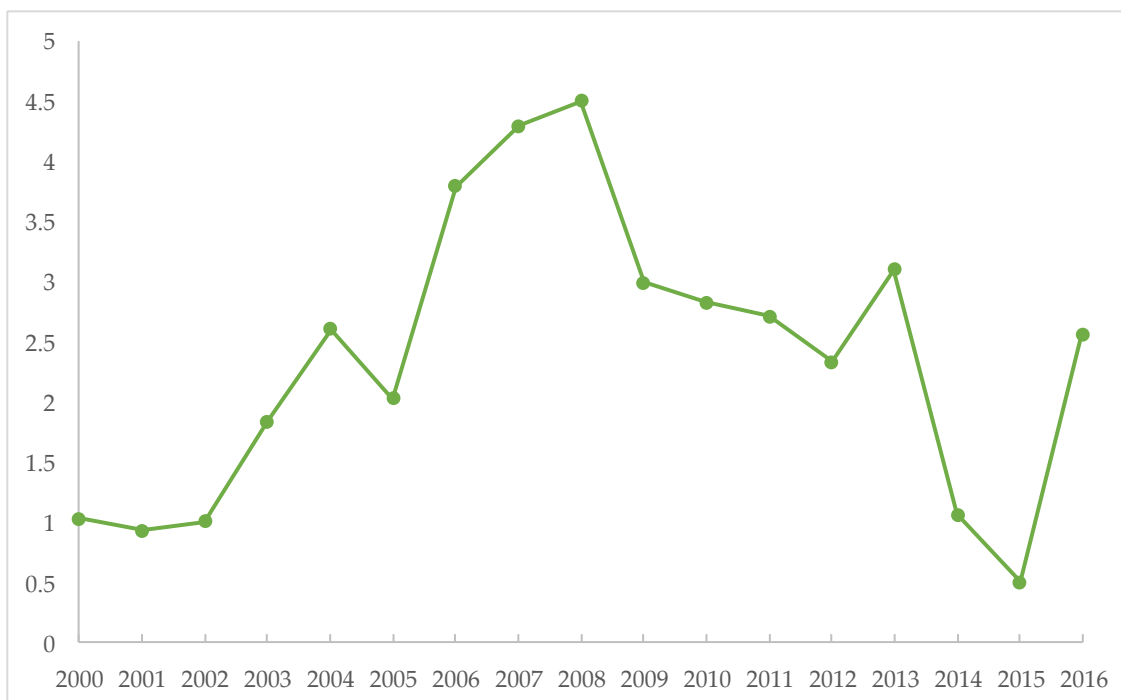
Megjegyzés: éves növekedési ütemek

Forrás: The World Bank DataBank¹, <http://bit.ly/2t1nsRH>

¹ Az összeállítás során támaszkodtunk a World Bank Group Russia Economic Report 37. számában leírt elemzésre, <http://bit.ly/1Tgyw3E>

Az orosz gazdaságra jellemző külföldi közvetlen tőkeberuházások (FDI) alakulása a 2. ábrán látható. A külföldi működőtőke nettó beáramlása 2000 és 2004 között többnyire növekedést mutatott, majd 2005-ben esett a GDP-hez viszonyított aránya. Ezt követően egészen 2008-ig növekedtek a külföldiek tőkeberuházásai Oroszországban. Ettől kezdve azonban – a 2013-as növekedéstől eltekintve – csökkent az FDI GDP-hez viszonyított aránya, 2014-ben annál is nagyobb visszaesést mutatva, mint 2009-ben, a válságot követően. A tavaly az energiapiacra bekövetkezett privatizáció hatása látható a 2016-os, jóval kedvezőbb statisztikán.

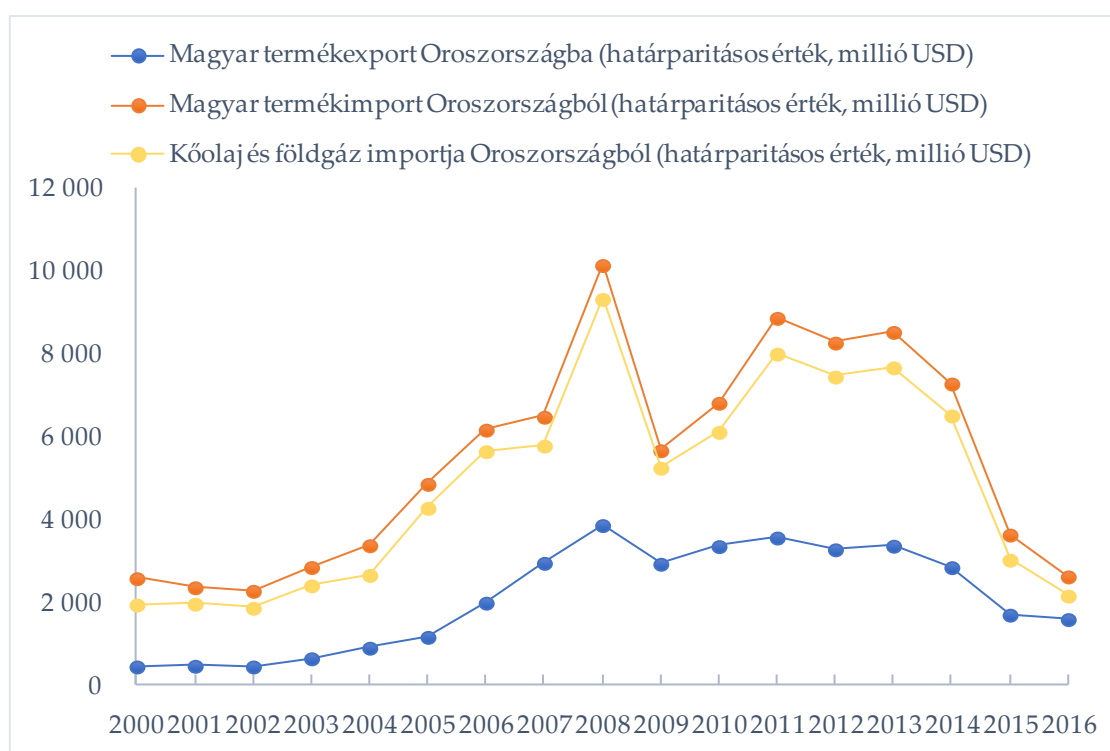
2. ábra: A külföldi működőtőke nettó beáramlása Oroszországba (2000-2016, GDP %)

Forrás: The World Bank DataBank, <http://bit.ly/2tluwuZ>

Az Oroszország és Magyarország közti kereskedelmi kapcsolatokat jellemző export és import adatokat mutatja a 3. ábra. 2000-től láthatóan növekedésnek indult mind az Oroszországhoz köthető export, mind pedig az import. A 2008-as tetőpontot követően 2009-ben a gazdasági válság a kereskedelmi kapcsolatokban is éreztette hatását. A válságot követően ismét jelentős növekedésnek indult az orosz import, mely 7-8 milliárd dollár körüli szinten stabilizálódott. 2015-ben ez az érték hirtelen feleakkorára csökkent. A törés hátterében a legfontosabb importcikk, a kőolaj árának csökkenése, valamint a bevezetett szankciók állhatnak. Az ábrán látható, hogy az energiahordozók kereskedelme jelentős részét teszi ki a magyar importnak Oroszországból (2015-ben például 83%-át). Az exportban a válságot követően kisebb mértékű növekedés figyelhető meg, azonban 2015-ben az export értéke is jelentősen, egymilliárd dollárral csökkent Oroszország irányába. A 2016-ban bekövetkezett fellendülés nem látszik ezeken az adatokon, csupán annyi, hogy a korábbi csökkenő tendencia nem folytatódik.

3. Magyarország külkereskedelmi kapcsolata Oroszországgal 2000-2016 között

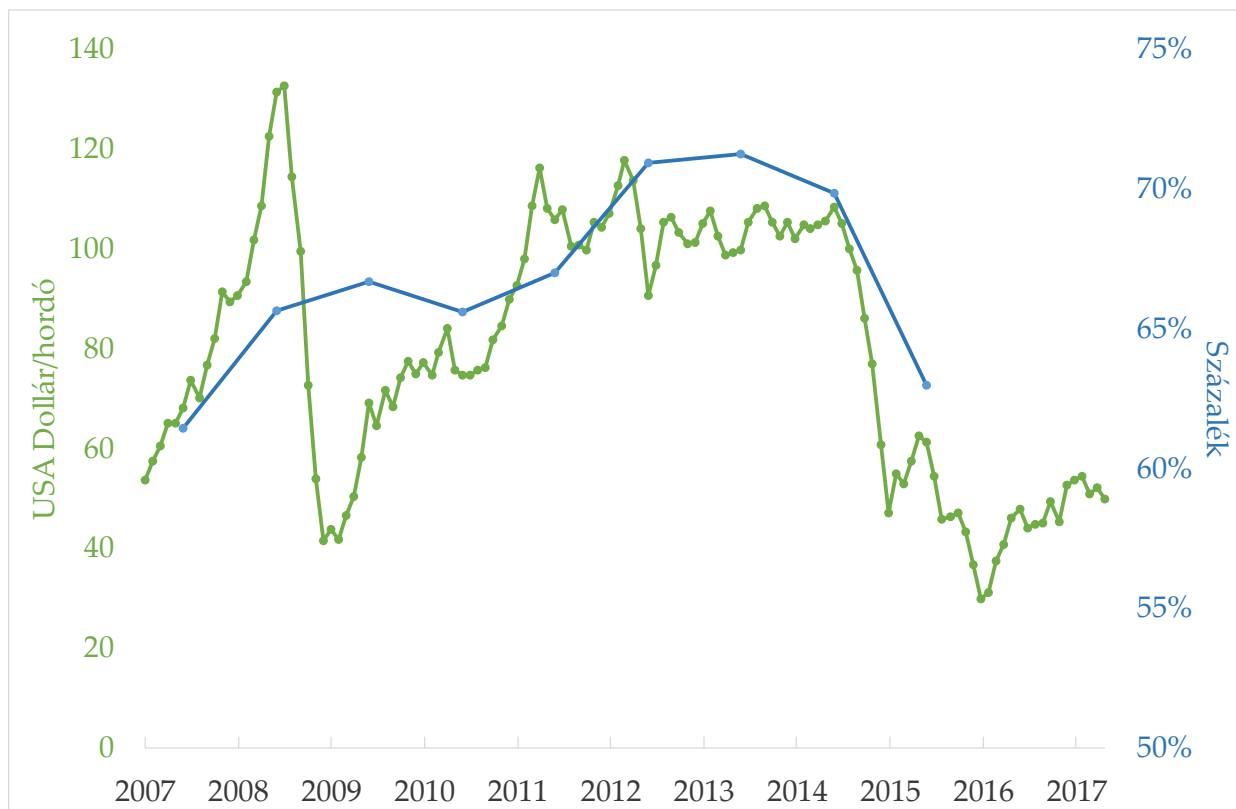

Forrás: KSH, <http://bit.ly/2smxBGt>

Megjegyzés: „A külkereskedelem-statisztika az ügyletek értékét határparitáson (a behozatalt CIF-, a kivittelt FOB-típusú paritáson), forintban figyeli meg. A CIF- (cost insurance and freight) érték az áru piaci értéke az importáló ország határán, beleértve az árunak az országhatárig történő szállításával kapcsolatos költséget és a szállítás alatti biztosítást. A FOB- (free on board) érték az áru piaci értéke az exportáló ország határán, beleértve az árunak az országhatárig történő szállításával és biztosításával kapcsolatos költséget.” (<http://bit.ly/2tluxip>)

Elemzésünkben már bemutattuk az orosz külkereskedelem volumenének csökkenő tendenciáit, melynek az olajárral való összefüggését jól mutatja a 4. ábra. A kőolaj hordónkénti világpiaci ára a válság után 100 dollár körül mozgott, mely egészen 2014-ig tartott: jelenleg 40-50 dollár körül ingadozik ez az ár. Ezáltal csökkent a kőolaj exportjának jövedelmezősége, amely igen magas, 65-70% körüli részét tette ki az elmúlt években Oroszország világpiaci exportjának. A legfrissebb, 2015-ös adat erre vonatkozóan 63%. A Világbank elemzői szerint az elkövetkezendő években az olajár újra emelkedő pályára fog kerülni, amely kedvező külső körülmény lehet az orosz gazdaság számára.

4. ábra: A kőolaj hordónkénti átlagos világpiaci árának alakulása (bal tengely) és az orosz olajexport aránya az összes termékexporton belül (jobb tengely)

Forrás: The World Bank, <http://bit.ly/1XgG1rA> és <http://bit.ly/2txyq3u>

Fontos figyelembe venni még az infláció alakulását. Az oroszországi végső fogyasztásra kerülő termékek árindexének alakulása az 5. ábrán látható. A korábban bemutatott kedvezőtlen gazdasági folyamatok mellett a növekvő infláció jelent komoly kockázatot a 2014 utáni időszakban. Az orosz jegybank beavatkozása által 2016-ra sikerült csökkenteni az áremelkedés ütemét.

5. ábra: A fogyasztói árindex alakulása

Forrás: The World Bank, <http://bit.ly/2sst4qR>